

Asia: VN/35688/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi lapsiin liittyvien rikosepäilyjen selvittämisessä avustavista sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköistä

Lausunnonantajan lausunto

Lain nimike

-

1 § Soveltamisala

Poliisihallitus pitää perusteltuna ja tarpeellisenä muutoksena sitä, että lakia voitaisiin jatkossa soveltaa kaikkiin alle 18-vuotiaisiin. Poliisi jatkossakin useimmiten itse kuulustelee 16 – 17-vuotiaat, joten laissa tarkoitetuilta yksiköiltä ei todennäköisesti pyydetäisi juuri aiempaa enempää tähän ikäryhmään kuuluvien haastatteluita. Kuitenkin erityisesti lasten taustatietojen kartoittamisen näkökulmasta ikärajan muuttaminen koskemaan kaikkia lapsia olisi tarpeen lasten yhdenvertaisuuden turvaamiseksi.

Koska vain noin kymmenen prosenttia seksuaali- ja pahoinpitelyrikosten asianomistajista tällä hetkellä ohjautuu yksikön asiakkaaksi tavalla tai toisella, suurin osa lapsista ei pääse osaksi yksiköiden asiantuntemusta ja palveluita. Olisi kuitenkin yhdenvertaisen kohtelun tavoittelun näkökulmasta ensisijaisen tärkeää, että HE-luonnoksessakin korostettu monialainen yhteistyö ja arviointi toteutuisi myös näiden lasten kohdalla. Yksiköiden tehtäväksi ehdotettu lasten taustatietoyhteenvetojen tekeminen toimisi tämän monialaisen arvioinnin välineenä myös niiden lasten kohdalla, joiden osalta poliisi ei pyydä yksiköltä tutkimusta.

Voimassa olevaa lakia lapseen kohdistuneen seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä sovelletaan lain nimen mukaisesti vain seksuaalirikoksiin ja pahoinpitelyrikoksiin”, joita ei ole aiemmissa lain esitöissä määritelty tarkemmin. Poliisihallitus pitää erittäin positiivisena muutoksena sitä, että ehdotettua lakia voisi soveltaa myös muihin rikoslajeihin. Tämänkin muutos edistäisi lasten yhdenvertaista kohtelua.

2 § Yksikön tehtävät

1 kohta

Lapseen kohdistuneen epäillyn rikoksen esikäsittelyssä yhteenveto lapsen taustatiedoista on usein välttämätön rikosepäilyn kiireellisyyden ja vakavuuden sekä tarvittavien esitutkintatoimien ja pakkokeinojen arvioimiseksi. Taustatietojen kartoittaminen auttaa esitutkintaviranomaista myös lapsen kuultavuuden ja voinnin arvioimisessa sekä toimii riskinarvion välineenä. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi nauttii kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjumisesta edellyttää, että ilmoitukset nauttii kohdistuvasta ja lähisuhdeväkivallasta käsitellään ja tutkitaan viipymättä ja tehokkaasti ja että epäiltyjen rikosten uhrin suojelutarve arvioidaan etenkin riskinarvion ja uhrin henkilökohtaisten olosuhteiden näkökulmasta. Lapsen taustatietojen koostaminen yhteen palvelee kaikkia näitä tarkoituksia.

Tällä hetkellä lapset ovat asuinpaikastaan riippuen eriarvoisessa asemassa, sillä joillakin alueilla toimii erillinen taustatietojen keräämiseen keskittynyt koordinaattori, joka käyttää tähän tarkoituksen kehitettyä yhteenvetolomaketta, ja taas toisilla alueilla tiedot saa kankeimmillaan vain hyvinvointialueen kirjaamon kautta asiakastietojärjestelmän tulosteina.

Poliisihallitus pitää tärkeänä, että jos lapsen taustatietoyhteenvetojen tekeminen säädetään lakiluonnoksessa tarkoitettujen yksiköiden tehtäväksi, yksiköiden henkilöstölle turvataan tosiasiallinen mahdollisuus ja riittävät henkilöresurssit suorittaa tämä uusi tehtävä. Poliisin näkökulmasta lapsen taustatiedot niin sosiaali- kuin terveydenhuollostakin ovat tarpeen ainakin kaikissa perheensisäisissä rikosepäilyissä ja useissa muissakin lapseen kohdistuneissa rikoksissa. Potentiaalisesti taustatietokartoitettavia lapsia on paljon: esimerkiksi vuonna 2024 poliisin tietoon tuli noin yhteensä noin 16 500 lapseen kohdistunutta seksuaalirikosta ja väkivaltarikosta. Näistä etenkin perheensisäisissä rikosepäilyissä korostuu taustatietojen merkitys rikosepäilyn arvioimisessa.

HE-luonnoksen mukaan yksiköiden ei tulisi säilyttää laatimiaan yhteenvetoja, vaan niiden säilyttämisestä vastaisi esitutkintaviranomainen. Poliisihallitus ehdottaa, että perustelutekstiä tältä osin muokataan siten, että yhteenvetoa voisi säilyttää yksikössä siihen asti, että lapsen asian käsittely yksikön osalta on päättynyt. Tämä voi tarkoittaa sen odottamista, toteutuuko lapsen kohdalla moniammatillisen asiantuntijaryhmän arviointi tai pyytääkö poliisi lapsen haastattelemista tai lapsen kuulustelun suunnittelussa avustamista. Tällaisten prosessin kulkuun liittyvien tietojen välittäminen edellyttää poliisilta aktiivisuutta ja omatoimisuutta.

2 kohta

Ehdotettu säännös laajentaisi yksikön tehtäviä asianomistajalasten kuulustelujen suunnittelemisesta ja toteuttamisesta myös rikoksesta epäiltyjen lasten ja todistajalasten kuulustelujen suunnittelemiseen ja toteuttamiseen. Poliisihallitus katsoo, että tämä muutos parantaisi lasten

oikeusturvaa ja lisäisi lasten välistä yhdenvertaisuutta, sillä aiempaa useammalla lapsella olisi muutoksen myötä pääsy yksiköiden asiantuntijapalveluiden piiriin.

3 kohta

Ehdotettu säännös laajentaisi yksikön tehtäviä lausuntojen laatimisesta asianomistajalasten lisäksi myös muissa prosessuaalisissa asemissa oleviin lapsiin. Tämänkin muutos on edellä kuvatulla tavalla tarpeellinen ja perusteltu. Oikeuspsykologisten lausuntojen laatiminen on vaativaa, moniammatillista yhteistyötä edellyttävää ja aikaa vievää työtä. Tätä kuvaa se, että tällä hetkellä yksiköillä lausunnon laatiminen on kestänyt keskimäärin noin 3 – 8 kuukautta yksiköstä riippuen. Siksi Poliisihallitus korostaa, että myös tämän uuden tehtävän toteuttamiseksi asianmukaisesti ja ajallaan on yksiköille turvattava

riittävät edellytykset ja resurssit.

4 kohta

Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, että säännöksessä tarkoitetun ensivaiheen psykososiaalisen tuen kesto ei ole tarkemmin määritelty HE-luonnoksessa. Lisäksi ehdotettu säännös rajaa psykososiaalisen tuen yksikön asiakkaana jo oleviin lapsiin. Pohdittavaksi siten tulee, miten kaikkien lasten yhdenvertainen kohtelu voidaan tästä näkökulmasta turvata.

Yksiköihin ohjautuu tällä hetkellä vain noin 10% lapsista, joihin epäillään kohdistuneen rikos. Suurin osa näistä lapsista on näin ollen peruspalveluiden varassa, jos ja kun yksiköiden tarjoamaa ensivaiheen psykososiaalista tukea ei olisi tarkoitettu heille. Siksi on erittäin tärkeää, että hyvinvointialueilla on määritelty, miten peruspalveluissa turvataan psykososiaalinen tuki sen tarpeessa oleville lapsille. Keskeistä on myös, että nämä hyvinvointialueen rakenteet ja järjestelyt on saatettu paikallisen poliisiyksikön tietoon, jotta palveluohjaus psykososiaalisen tuen palveluihin ylipäänsä on mahdollista toteuttaa. Tämä edistäisi lisäksi lasten alueellista yhdenvertaisuutta palvelujen piiriin pääsyn osalta.

5 kohta

Yksiköiden tehtävien laajentaminen huoltoriitoihin on huomattava periaatteellinen ja käytännön tason muutos niin yksiköiden kuin poliisin, syyttäjän ja tuomioistuimenkin näkökulmasta. Poliisihallitus katsoo, että jos lapsen mielipiteen selvittäminen erityisen vaativissa huoltoriidoissa säädetään yksiköiden tehtäväksi, olisi ensinnäkin perusteltua määritellä tarkemmin, mitä tarkoitetaan erityisen vaativalla huoltoriidalla, ja toisaalta ottaa vähintään lain

esitöissä kantaa siihen, miten tämä uusi tehtävä suhtautuu kiireellisyyden osalta lapsiin liittyviin rikosepäilyihin liittyviin yksikön tehtäviin. Niin rikosprosessissa kuin huoltoriidoissa on usein tarve saada prosessi päätökseen nopeasti: esimerkiksi esitutkintalaki velvoittaa esitutkinnan toimittamiseen kiireellisesti silloin, kun epäillään alle 18-vuotiaaseen kohdistunutta seksuaalirikosta tai tämän henkeen, terveyteen, vapauteen, yksityisyyteen, rauhaan tai kunniaan kohdistunutta rikosta (ETL 3:11.3).

HE-luonnoksen mukaan yksiköiden asiantuntemus olisi tarkoitettu hyödynnettäväksi vain hankalimmissa huoltoriidoissa, joissa tuomioistuimien arvioi, että lapsenhuoltolain 16 §:ssä tarkoitettu olosuhdeselvitys tai lapsen kuuleminen tuomioistuimessa eivät anna riittäviä tietoja siitä, mikä lapsen oma käsitys asian ratkaisemiseen vaikuttavista seikoista on. Lapsenhuoltolain 16 §:n 3 momentin mukaan olosuhdeselvitystä tehdessä lapsen kanssa on keskusteltava henkilökohtaisesti, jos se lapsen ikä ja kehitystaso huomioon ottaen on mahdollista ja lapsi siihen suostuu. Kuitenkin nimenomaan lapsen kuuleminen on se työkalu, jolla myös yksikössä lapsen mielipidettä voidaan selvittää. Poliisihallitus pitää epätodennäköisenä, että lasta vielä kerran yksikössä kuulemalla saataisiin selville sellainen lapsen toive tai näkemys, joka ei ole vielä ammattitaitoisten olosuhdeselvittäjien toimesta tullut ilmi. HE-luonnoksessa mainittu huoltoriitoihin liittyvä lojaliteettiristiriita hankaloittaisi yhtä lailla lapsen mielipiteen selvittämistä myös yksiköissä tapahtuvissa kuulemisissa.

Poliisihallitus pitää myös ongelmallisena sitä, että lapsen kuulemista yksikössä tehtäisiin samanaikaisesti kuin lapsenhuoltolain mukaista olosuhdeselvitystä, kuten HE-luonnoksessa on ehdotettu. Olosuhdeselvitystä olisi pidettävä ensisijaisena tapana selvittää lapsen toive ja näkemys hänen huoltoonsa liittyvistä kysymyksistä. Lasten henkilökohtainen kuuleminen on olosuhdeselvittäjien keskeisiä työtehtäviä ja siksi olisi tärkeintä, että olosuhdeselvittäjien haastatteluosaamista kehitettäisiin ja tuettaisiin niin, että heillä olisi HE-luonnoksessa mainittua ”erityisosaamista, jota tarvitaan lapsen oman kokemuksen ja hänen aidon tahdonmuodostuksensa selvittämiseen”.

Poliisihallitus kiinnittää huomiota siihen, että erityisen vaativiin huoltoriitoihin liittyvä yksiköiden työmäärän lisäys on laskettu varsin optimistisesti. Keskihinnaksi on arvioitu yksiköiden tekemien tutkimusten mediaanihintojen keskiarvo, vaikka huoltoriidat ovat usein pitkäkestoisia ja niihin liittyy paljon asiakirja-aineistoa usein vuosien ajalta eli ne ovat keskimääräistä yksikön tutkimusta huomattavasti työläämpiä. Lisäksi yksiköihin on arvioitu ohjautuvan vain noin 20 tapausta vuodessa, vaikka tutkimustiedon mukaan vuosittain ilmenee noin 3 000 erityisen hankalaa eroriitaa. On siten ennakoitavissa, että työmäärän lisäys voisi tältä osin olla suurempi.

Poliisihallitus esittää, että HE-luonnoksessa käsiteltäisiin sitä, voiko yksikkö kieltäytyä sille esitetystä pyynnöstä selvittää lapsen mielipide huoltoriitatilanteissa, jos se katsoo, ettei voi asiassa tehdä pyydettyä toimenpidettä, ettei lapsen aito mielipide ole yksikön käytettävissä olevin keinoin selvitettävissä tai ettei lapsen kuuleminen vielä kerran samaan asiaan liittyen ole lapsen edun mukaista. Tämä koskee yhtä lailla myös rikosasioihin liittyviä esitutkintaviranomaisen, syyttäjän ja tuomioistuimen pyyntöjä.

6 kohta

HE-luonnoksen mukaan yksikön tehtäviin kuuluisi lisäksi tarjota muille lasten kanssa työskenteleville tahoille koulutusta ja neuvontaa lapseen kohdistuvan väkivallan tunnistamisesta ja siihen puuttumisesta. Kohdassa ei ole kuitenkaan huomioitu sitä lain soveltamisalan muutosta, että ehdotettua lakia sovellettaisiin myös muihin rikoksiin kuin seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksiin ja ei vain lapsiin kohdistuneisiin rikoksiin epäiltyihin rikoksiin vaan myös muihin lapsiin liittyviin rikosepäilyihin. Loogista olisi, että myös yksikön tehtäväksi säädetty koulutus ja neuvonta olisi rikoslajineutraalia sekä neutraalia lapsen

prosessuaalisen aseman suhteen, vaikka painotus olisikin lapsiin kohdistuvassa väkivallassa.

Poliisihallitus katsoo, että olisi perusteltua, että yksikön tehtäviin kirjattaisiin, että yksikön kuuluisi tarjota yksikön osaamisalojen koulutusta ja neuvontaa lapseen liittyvistä rikosprosesseista sekä lapseen kohdistuvan väkivallan tunnistamisesta ja siihen puuttumisesta. Lisäksi, jos soveltamisalaan lisätään lapsen mielipiteen selvittäminen erityisen vaativissa ero- ja huoltoriidoissa, koulutuksen ja neuvonnan tulisi kattaa myös peruspalveluille ja olosuhdeselvittäjille suunnattu koulutus ja neuvonta lapsen haastattelemiseen liittyen.

3 § Moniammatillinen asiantuntijaryhmä

Osassa poliisin tietoon tulleista lapsiin kohdistuneista rikosepäilyistä tarvitaan laajempaa monialaista arviota. On tarpeellista ja tärkeää, että tällaisen arvion tekemisestä säädetään lakiluonnoksessa. Perustelutekstissä todetaan, että lastensuojelua moniammatillisen asiantuntijaryhmän tapaamisessa edustaisi kyseisen lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä. Poliisihallitus kuitenkin pitää tärkeänä, että asiantuntijaryhmän kokoonpanoon jäisi harkinnanvaraa sen osalta, edustaako sosiaalityön osaamista asiantuntijaryhmässä yksikön sosiaalityöntekijä vai hyvinvointialueen muu sosiaalityöntekijä.

Joissain tilanteissa voi olla ryhmän työskentelyn kannalta edullista, että sosiaalityön osaaminen tulee yksikön sisältä. Tämä korostuu etenkin alueilla, joissa asiantuntijaryhmään ohjautuu paljon tapauksia ja joissa kunkin lapsen oman sosiaalityöntekijän läsnäoloa tapaamisessa on käytännössä erittäin haastavaa toteuttaa. Lapsiin kohdistuneiden rikosten tutkintaa tunteva yksikön sosiaalityöntekijä myös osaisi tuoda asiantuntijaryhmälle lasta koskevista sosiaalihuollon tiedoista rikosepäilyn arvioimisen kannalta olennaiset tiedot.

4 § Oikeus saada ja antaa tietoja

Poliisihallitus pitää perusteltuna säännöksessä tarkoitetun tiedonsaantioikeuden rajaamista asianomistajan asemassa olevien lasten tietoihin. Laaja tiedonsaantioikeus myös todistajan ja epäillyn asemassa olevien lasten kohdalla olisi yksityisyydensuojan näkökulmasta ongelmallinen. Voimassa olevan lapsiin kohdistuneiden seksuaali- ja pahoinpitelyrikosten selvittämisen järjestämisestä annetun lain laajan tiedonsaantioikeuden taustalla on ollut tarve pystyä laatimaan

lasten haastatteluissa/kuulusteluissa tarvittavat hypoteesit ja testaamaan niitä sekä arvioimaan lapseen kohdistuvan väkivallan riskejä.

Nämä näkökulmat korostuvat tai ovat relevantteja lähinnä vain asianomistajan asemassa olevien lasten kohdalla.

Todistajan ja epäillyn asemassa olevien lasten kohdalla poliisilla on jo käytössä riittäväksi katsotut poliisilain 4 luvun 2 §:ään perustuvat tiedonsaantioikeudet. Lisäksi todistajan tai rikoksesta tai rikollisesta teosta epäillyn huoltaja, edunvalvoja tai muu laillinen edustaja voi antaa luvan lasta/nuorta koskevien salassa pidettävien tietojen luovuttamiseen poliisille, jos katsoo sen olevan tämän edun mukaista.

5 § Yksikön henkilöstöä sekä toimitiloja ja toimintavälineitä koskevat vaatimukset

Poliisin tulee esitutkinnassa, erityisesti vaativassa tutkinnassa ja muissa henkilön oikeusturvan toteutumisen kannalta tärkeissä tulkkaustilanteissa, käyttää ensisijaisesti rekisteröityjä oikeustulkkeja. Lasten ja nuorten tulkkiavusteisissa kuulusteluissa ja haastatteluissa tulkin koulutukseen ja ammattitaitoon on kiinnitettävä erityistä huomiota. Lapsi tai nuori pyritään kuulustelemaan tai haastattelemaan vain kerran. Kuulustelu tai haastattelu tallennetaan, ja myöhemmin tallenne muodostaa osan oikeudenkäyntiaineistoa. Tulkkauksen laadun merkitys lasten kuulemisissa on suuri.

Barnahus-hankkeessa on koulutettu ja koulutetaan edelleen rekisteröityjä oikeustulkkeja toimimaan tulkkina nimenomaan lasten ja nuorten kuulustelu- ja haastattelutilanteissa. Rekisteröidyt oikeustulkit ovat oikeustulkin tutkinnon suorittaneita tulkkeja, jotka on merkitty oikeustulkkausdirektiivin johdosta perustettuun Opetushallituksen ylläpitämään oikeustulkkierekisteriin. Poliisihallinnon sisäisen ohjeistuksen mukaisesti lasten kuulusteluissa on ensisijaisesti käytettävä rekisteröityä oikeustulkkiä, joka on saanut Barnahus-hankkeen koulutuksen. Ellei erityiskoulutettua rekisteröityä oikeustulkkiä ole lainkaan

saatavilla, on toissijaisesti käytettävä sellaista rekisteröityä oikeustulkkiä, joka ei ole saanut erityiskoulutusta.

Koska yksiköt avustavat esitutkintaviranomaisia epäiltyjen rikosten selvittämisessä ja kyse on esitutkinnasta, haastateltujen/kuulusteltujen lasten eriarvoisuuden välttämiseksi on perusteltua hyödyntää myös yksiköissä haastateltujen lasten tulkkaamisessa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2010/64/EU tarkoitetulla tavalla päteviksi katsottuja oikeustulkkeja. Poliisihallitus katsoo, että tämä olisi myös perusteltua kirjata lain esitöihin, jotta tulkintaeroille ei jäisi tältä osin sijaa.

6 § Työnohjaus

-

7 § Järjestämisvastuu

Lakiluonnoksen mukaan hyvinvointialue ja HUS-yhtymä vastaisivat yksikön tehtävistä niiden lasten osalta, joilla on kotikuntalain (201/1994) 2 §:ssä tarkoitettu kotikunta sillä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 35 §:ssä tarkoitetulla yhteistyöalueella, jolla kyseinen hyvinvointialue tai HUS-yhtymä sijaitsee.

Poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 6 ja 7 §:n mukaan paikallispoliisi toimii rikollisuuden ennalta estämiseksi ja vastaa omalla toimialueellaan tapahtuvien rikosten tutkinnasta. On kuitenkin mahdollista ja tavanomaistakin, että lapsi, johon rikosepäily liittyy, ei asu hänen asiaansa tutkivan poliisilaitoksen alueella tai että hänet on esimerkiksi sijoitettu lastensuojelulaitokseen tai perheeseen muulle paikkakunnalle kuin kotikuntaansa.

Siksi Poliisihallitus pitää tärkeänä, että säännöksessä olisi mahdollisuus joustaa järjestämisvastuusta silloin, kun se on tarkoituksenmukaista ja lapsen edun mukaista.

8 § Sopimus ja kustannusten korvaaminen

-

9 § Korvauksen maksaminen

-

10 § Ohjaus, koulutus ja yhteistyö

Ehdotetun säännöksen mukaan THL osallistuisi lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevaan kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön sekä kouluttaisi lasten kanssa työskenteleviä lapsiin kohdistuvasta väkivallasta ja sen tunnistamisesta. Kuten lakiluonnoksen 2 §:n kohdassa 6, tässäkin säännöksessä ei ole kuitenkaan huomioitu sitä lain soveltamisalan muutosta, että ehdotettua lakia voitaisiin soveltaa myös muihin rikoksiin kuin seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksiin ja ei vain lapsiin kohdistuneisiin rikoksiin vaan kaikkiin lapsiin liittyviin rikosepäilyihin. Loogista olisi, että samoin kuin yksikön tehtäväksi säädetty kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö sekä koulutus ja neuvonta myös THL:n mahdollisesti tarjoama koulutus olisi rikoslajineutraalia sekä neutraalia lapsen prosessuaalisen aseman suhteen. Lisäksi, jos lain soveltamisalaan lisätään lapsen mielipiteen selvittäminen erityisen vaativissa ero- ja huoltoriidoissa, THL:n kansallisen ja kansainvälisen yhteistyön sekä koulutusten tulisi kattaa myös tämä aihealue.

11 § Voimaantulo

-

Esityksen vaikutusarviot

-

Mahdolliset muut kommentit esitysluonnoksesta

Poliisihallitus pitää HE-luonnosta hyvin valmisteltuna ja perusteltuna. Erityisen hyvin luonnoksessa on otettu huomioon tämänhetkinen alueellinen epätasa-arvo lasten välillä ja pyrkimys tuottaa uudella sääntelyllä lapsille yhdenvertaisempaa kohtelua. Luonnoksessa on huomioitu hyvin lainsäädännölliset katvealueet, jotka ovat aiheuttaneet tulkintaeroja lain soveltamisessa ja siten alueellisesti eriarvoista kohtelua.

Poliisihallitus korostaa, että yksiköiden resurssit tulisi varmistaa niin, että ne kykenevät suorittamaan niille säädettyjä uudet tehtävät. Tämä edellyttää, että kustannusvaikutukset ja laskelmat uusien tehtävien tuottamasta työmäärästä on tehty realistisesti ja poikkihallinnollisessa yhteistyössä.

Poliisihallitus huomauttaa, että HE-luonnoksessa esiintyy termi ”virka-apu”, kun tarkoitetaan poliisin yksiköltä pyytämää tutkimusta. Kyse ei kuitenkaan ole virka-avusta, sillä poliisi voi pyytää virka-apua vain oman virkatehtävänsä suorittamiseen. Lasten somaattiset tutkimukset esitutkinnassa on säädetty hyvinvointialueen ja HUS:n tehtäväksi lapseen kohdistuneen seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä annetulla lailla. Koska voimassa olevassa lapseen kohdistuneen seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettujen tutkimusten tekeminen on säädetty hyvinvointialueen ja HUS:n tehtäväksi, kyse ei siis ole poliisin tehtävästä, johon poliisi voisi pyytää toiselta viranomaiselta virka-apua. Virka-avun pyytämistä ei ole se, jos viranomaista pyydetään tekemään sille säädetty tehtävä.

Virka-apua koskeva perussäännös on hallintolain (434/2003) 10 §:n 2 momentissa. Sen mukaan viranomaisten välisestä virka-avusta säädetään erikseen. Säännöksen esitöissä (ks. HE 72/2002 vp) mukaan ”virka-avulla tarkoitetaan tavallisesti sitä, että viranomainen avustaa toista viranomaista tosiasialliseen hallintotoimintaan tai tosiasialliseen julkisen vallan käyttöön kuuluvien virkatehtävien hoitamisessa. Tyypillinen virka-avun piiriin kuuluva toimi on poliisin hallintoviranomaiselle antama apu valvonta- tai tarkastustehtävän suorittamisessa.” Virka-avun keskeinen vaatimus on se, että siitä on säädetty laissa.

Voimassa olevassa lapseen kohdistuneen seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen selvittämi sen järjestämisestä annetussa laissa ei ole säädetty laisinkaan virka-avusta eikä sellaisesta ole ehdotettu tässäkään HE-luonnoksessa säädettyväksi.

Asmundela Saara
Poliisihallitus